

Nytårsloge 6. januar 2019

Christian Winther gravskrift over sig selv -

Her ligger under grønne Tillie
C. Winther, meget mod sin Villie!

Gørnø 2016

Christian Winther

Christian Winther blev født i Fensmark præstegård den 29. juli 1796. Da han blev fem år tog hans mor ham ned til præstegårdshavens udsigtshøj for at give ham solopgangen i fødselsdagsgave. Denne helt særlige fødselsdagsgave kom til at betyde noget særligt for ham.

Som 60-årig har han fortalt om dette minde som en af de afgørende episoder i sit liv: *"Jeg mindedes det, som var det i dag. Det var min fødselsdag, vistnok den femte jeg havde nået. Min mor vækkede mig lidt før solens opgang, svøbte mig sådan, som jeg lå, i det uldne tæppe og bar mig på sine arme gennem hjørnestuen, op gennem havestuen, ud i haven og gennem nogle gange. Nede på højen, hvor der stod fire store lindetræer og et stort asketræ, og hvorfra man havde udsigt ned over Holme-gaards tørvemose til Broksø og det fjerne Gisselfeld, der satte hun mig på et stort bord, hvor vi ellers tit drak te om aftenen, og nu kom det, som var mig til-*

tænkt. Nu fik jeg øjnene op og så den hele brede dal mellem Fensmark sogn og det hinsidige ganske opfyldt af sommerens hvide nattetåge fra Mosekonens bryg. Lidt efter kom solen frem, og det skuespil, som så mange tusinde poeter forgæves har søgt at beskrive, oprulledes for mit barnlige øje. Når jeg siden har set omtrent det samme, mindes jeg altid dette syn, og det blev altid ufordunklet." (Kilde: Christian Winther Morgenselskab)

Christian Winther

Siden Christian Winthers 200-års fødselsdag i 1996 er der hvert år på digterens fødselsdag den 29.

juli holdt et særligt morgenselskab i Fensmark præstegård. Tidspunktet og programmet er hvert år det samme: klokken 6.30 mødes man ved højen i præstegårdshaven for at se det syn, hans mor dengang viste ham, solopgangen. Derefter er der fælles morgenbord i præstegårdssalen. Her bliver der sunget Christian Winther-sange, læst historier og fortalt nyt om digteren og hans liv og værker.

Efter morgenkaffen er der flaghejsning i præstegården og blomsternedlæggelse ved mindestenen for Christian Winther.

I 2012 deltog brødrene Brian

Fensmark Kirke

Rasmussen og Peter Kristensen, og i 2013 tillige broder Verner Seibæk, med hustruer i det hyggelige morgenselskab.

Morgenselskabet har en dagbogssang, der blev startet i år 2000.

I 2012 omhandlede verset brødrenes besøg:

I år er logebrødre
fra Bagsværd kørt hened,
så de kan Winther hylde
her på hans fødested.

Mindesten for Christian Winther

Christian Winther levede før Odd Fellow Ordenen blev etableret i Danmark. Efter faderens død, flyttede han til præstegården i Købelev på Lolland, hvor han voksede op med halvbroderen Poul Martin Møller, en kendt digter og filosof. Christian Winther gik på Nykøbing Falster Katedralskole. Der var han særlig optaget af æstetisk læsning; skolebibliotekets italienske afdeling tiltrak ham stærkt.

Christian Winther studerede teologi i København, og på Regensen skrev han sit første digt, der blev trykt, og det blev meget berømt. Digtet har titlen Nathimlens rolige skygge. Christian Winther var med til at starte Studenterforeningen.

Christian Winter opnåede aldrig et præsteembede, men blev huslærer hos den velhavende grosserer H.C. Müffelmann i København, hvor han fik indblik i det højere selskabsliv. Her blev han optaget i et komfortabelt og dannet hjem. Om vinteren boede man på en elegant etage i Bredgade og om sommeren på

den store ejendom Fuglesang ved Lyngby sø.

Christian Winther havde et smukt ydre. Han var en god danser og havde en god sangstemme. Overalt var Christian Winther afholdt for sin selskabelige pli og sin ridderlighed mod damerne. Forelskelsen var livets stimulans for Christian Winther og i en kort periode, hvor han ikke var forelsket, skrev han til en ven: "Jeg er ikke forelsket – altså halvdød".

Christian Winther blev efterhånden betaget af den elev, han var huslærer for: Grosserer Müffelmans 15-årige datter Alvilde. Hun inspirerede ham til Furesødigtet:

Flyv, Fugl! flyv over Furesøens Vande,
Langt, langt bort i det Blaae!
Eensomt i Skoven ved fjerneste Strande
Seer du min Favre at gaae.
Guulbrune Lokke de flagre i Vinden,
Let er hun, rank som et Ax,
Øiet er sort, og Roser har Kinden,
Ak! du kan kjende hende strax!

Mens Christian Winther arbejdede som huslærer i grosserer Müffelmans hjem, tænkte han på at gøre brug af sin embedseksamen og prædikede i stilhed et par gange i københavnske kirker.

Men så hændte der noget afgørende i Christian Winthers liv. I året i 1830 tilfaldt der ham en betydelig arv efter farbroderen – omtrent 25.000 rigsdaler: Nogen sår og andre høster.

Da Jomfru Alvilde Müffelmans ikke ville blive hans kone, tog Christian Winther efter arven i 1830 ud på en større udenlandsrejse. Og han rejste som en rig-

sødigtet: "Flyv, Fugl! Flyv". I digtet beskrives Alvilde som en sortøjet skønhed, let og rank som et aks. Uddrag fra "Flyv, Fugl! Flyv":

mand. I München holdt han hver dag ti kuverter fri ved hotellets middagsbord til de kunstnere, der ville være hans gæster. I Rom boede han i et halvt år, hvor han førte et ekstravagant liv. Han købte kunst og sjældne smykker, som han forærede til en under-skøn albanerinde, han var forelsket i.

Efter et år i Sydeuropa kom Christian Winther tilbage til København.

Der var stadig penge tilbage, og han lejede en række værelser på det daværende Hotel du Nord,

hvor han holdt åbent hus med fine middagsselskaber.

Men en dag slap rigdommen op, og Christian Winther følte sig trykket til mode. Han deltog dog stadig aktivt i byens selskabsliv. Christian Winthers digtning blev mørkere i kølvandet på hans pengenød. Han måtte låne af venner, krybe i skjul for kreditorer og nedværdige sig til – mod betaling – at skrive lejlighedsdigte.

Så skete det gunstige for Christian Winther, at kongen, Christian den 8., som kendte ham fra det Müffelmanske landsted i Kongens Lyngby, udnævnte ham til dansklærer for prinsesse (Caroline Charlotte) Mariane af Mecklenburg-Strelitz, som var blevet forlovet med kronprins Frederik, den senere kong Frederik den 7.

Kongen tildelte Christian Winther titel af professor. Danskundervisningen begyndte i Tyskland og den fortsatte i København, og Christian Winther fik et månedligt honorar på 50 rigsdaler. I 1842 ophørte Christian Winther

som dansklærer for kronprinsessen, men de efterfølgende ti år oppebar han en årlig pension på 600 rigsdaler.

I en sen alder af 52 år blev Christian Winther gift med den fraskilte Julie Werliin, en præstefru. Han i hemmelighed kurtiserede med kærlighedsdigte, mens hun endnu befandt sig i ægteskab.

Planen til Christian Winthers væsentligste værk, Hjortens Flugt, lå tilbage fra 1830'erne, men i 1854 tog han fat på dens udførelse i et skovløberhus i Dyrehaven, hvor de første to tredjedele blev skrevet. I 1855 blev Hjortens Flugt fuldført på Liselund Slot på Møen og blev et af romantikkens danske hovedværker. Et enkelt vers i Hjortens Flugt, typisk for Christian Winther:

Jeg tjener ingen Herre!
Som Fuglen fri og let
jeg lod mig ikke spærre
i Buur eller Net.
Den Drot, som jeg adlyder,
Han boer i mit Bryst,
Og freidigt jeg kun fryder
Mig ved min egen Lyst.

Christian Winther elskede København, men problemer i hans københavnske hjem med Julie Werliin fik ham til at rejse til Paris, hvor han døde den 30. december 1876. Han blev ført hjem til Danmark, og efter en sørgehøjtidelighed i Vor Frue Kirke blev han bisat på Holmens Kirkegård.

Christian Winters buste

Christian Winters liv og levned fortæller om en stor poet med menneskelige fortrin og fejl – det sidste ligesom hos os andre.

Christian Winters gravsted, Holmens Kirkegård

Nytårsloge og kransenedlæggelse ved Christian Winthers grav

Siden 1985 har Christian Winther-brødrene haft den tradition, at vi ved nytårstid mødes ved Christian Winthers gravsted på Holmens Kirkegård og lægger en krans til hans minde, og derefter tager vi til ordensbygningen TAX for at deltage i Nytårslogen.

Denne tilbagevendende tradition begyndte efter en idé fra broder Jørgen Theil Hansen og broder Tage Juul Nielsen, der på Christian Winther Fondens aften, den 3. maj 1984 foreslog, at vi fremover skulle lægge en kransen enten på Christian Winthers fødselsdag, på logens stiftelsesdag eller i forbindelse med Nytårslogen. Det sidste blev vedtaget, og hvert år lige siden har vi været samlet ved gravstedet.

Ved gravstedet holder broder undermester en kort tale om Christian Winther, kransen placeres ved gravstenen, og vi synger nr. 76: Solen er slukket.

Christian Winther døde den 30. december 1876, 80 år gammel i Paris. Efter en offentlig indsamling i Danmark blev Christian Winthers afsjælede legeme ført hjem. Han blev begravet fra Vor Frue Kirke i København den 2. februar 1877 på Holmens Kirkegård. Ved sørgehøjtideligheden sang studentersangerne Carl Plougs mindesang: Folmer Sangers lette fjed nåede Pilgrimsfærdens Ende. I forbindelse med højtideligheden blev der udgivet et lille hæfte med sange og en tale. Det blev solgt til fordel for et mindesmærke på Christian Winthers grav.

Bøn til det nye Aar

Den Gamle har nu lagt sig
Til Evigheden ned;
Den unge reist og strakt sig
Og kommer alt paa Gled;
Om han vil krybe, dandse
Med Torne eller Krandse,
Det endnu ingen veed.

End vil han det ei sige,
Men jeg er lige glad;
Fem lær jeg være lige,
Men saa vi følges ad.
Jeg vil dog nogenlunde
See til, hvad han vil unde
Mig i mit Kruus og Fad.

Hans Fædre, som gik heden,
Var brave nok saavidt;
Imens jeg gik heneden,
Forkjæled de mig tidt.
At stadig de forærte,
Hvad Hjertet helst begjærte,
Maa jeg bekjende frit.

Hvis i den Unges Øie
Jeg kunde skue ind,
Og hvis jeg kunde bøie
Hans Villie efter min,
Forstod jeg rigtig Sproget,
Saa vidste jeg nok Noget
At lægge ham paa Sind.

Hver Nat og Dag, der lide,
Er jo hans Aandedrag,
Derfor jeg ved hans Side
Mig holder Nat og Dag;
Ved hvert et Fjed hans Øre
Et Hjertesuk maa høre,
Der bærer frem min Sag:

'Du unge Aar! Hør efter,
Mærk ret, hvad jeg faaer sagt,
Der er jo tusind Kræfter
Til Raadighed dig lagt;
Du kunde, hvis du vilde,
Mig trøste ved din milde
Vidunderlige Magt.

Læg dine Nætters Hvile
Sødt om min Hustrus Barm,
Lad Dagens Stjerne smile
Til hende stærk og varm;
Gjør hendes Veie lette,
Lad Intet hende trætte
Og volde Vee og Harm.

Lad Rosens Kinder rødme
Og møde hendes Mund,
Kog alle Frugters Sødme
For hende, frisk og sund,
At hun - hav det i Minde! -
Husvalselse maa finde
Paa hvert et Bægers Bund.

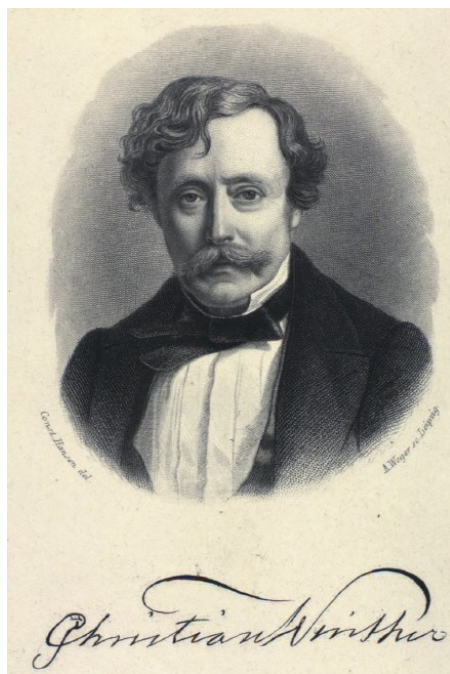
Hvert Træ, som med sin Skygge
Omhvælver hendes Gang,
En venlig Løvsal bygge
Med Duft og Fuglesang;
Lad ingen Snoge hvisle,
Kun muntre Kilder risle, -
Og gjør ei Stien trang.

Lad Vindens Vinge lufte
Saa blidt som i en Drøm,
Lad alle Blomster dufte
En kraftig Sundhedsstrøm;
Kort sagt, brug dine Evner,
Og hvor som helst hun stævner,

Vær kjærlig, mild og øm.

Und hende Mod og Styrke,
At hun kan bære let,
Forjag al Sorgens Mørke, -
Saa handler du just ret!
Da skal jeg nok ad Aare
Dig synge ved din Baare
Den yndigste Sonet!

Christian Winther

Et Aar, naar det begynder

Et Aar, naar det begynder,
Er liig et Blomsterløg;
Det lægges hen paa Glasset
Kun som til et Forsøg;
Man aner ei, hvad deiligt
Det gjemmer i sin Knold,
Om det en enkelt bliver
Eller en Duc van Toll.

Jeg har min Blomst i Huset,
Det er en anden Sag,
Den grønnes frisk fra første
Til allersidste Dag;
Thi den er jo perennis,
Og lige smukt den staaer
Og dufter lige yndigt
I Vinter og i Vaar.

Et Aar, naar det begynder,
Er liig en Bunke Kort;
Der blandes og omdeles
Af baade Rødt og Sort.
Een faaer da tidt paa Haanden
Af slette Kort et Læs,
Imens en Anden sidder
Og lurker med Trumf-Es.

Jeg holder Hjerterdame,
For mig er Hjerter Trumf,
Mig Hjerterne har feiret
Den herligste Triumph;
Det hjælper ei de komme

Med deres simple Kort;
Min Hjerterdame stikker
Jo baade Rødt og Sort.

Et Aar, naar det begynder,
Er liig et Skuespil;
Man sidder der og venter,
Hvad det skal blive til.
Der kommer Smiil og Taarer
Med Sorg og Fryd til Gjæst;
Men smukt det Hele ender
Dog altid med en Fest.

Mit Skuespil er yndigt,
Jo tiere jeg det seer,
Jo rigere det bliver,
Og jeg forlanger meer.
Ja stundom spiller ogsaa
Jeg selv, som jeg kan bedst,
Og seer jeg saa tilbage,
Hver Scene var en Fest.

O, gid min Rose blomstre
I Aar saa frisk og glad;
Jeg fast og tro vil holde
Mit elskte Hjerteblad.
O, gid fra Livets Scene
Hver Skygge flygte bort,
Og Skuespillet endes
I fuld og reen Accord!

Christian Winther

Nr. 76 Hvile

Melodi: I. Bechgaard

Solen er slukket, dagen forstummer,
skyerne står ved himmelens rand;
stjernerne smiler, drømme og slummer
favner i stilhed hav og land.

Ak, når min dag nu snart er til ende,
kunne jeg da, som blomsten der,
hulle mit hoved blødt og mig vende
trygt mod det unge morgenskær!

Fra Christian Winthers *Sang og Sagn* (1858)